

Bokor Pál helyettes polgármester a Szegeden fölépitendő munkásházakról ezeket mondotta munkatársunknak:

— A szegedi munkásházak fölépítésével a táncs már több ízben foglalkozott. Körülbelül másfél évvel ezelőtt ment el a fölterjesztés a minisztériumhoz, de válasz eddig még nem érkezett. Nagyon nehéz dolog különben Szegeden megoldani a munkásházak kérdését. Ugyanis nálunk azok a munkások, akik olcsóbb lakásokra szorúlnak, valamennyien ipari munkások. Már pedig az államnak csak a mezőgazdasági munkások számára van házalapja. Kérdést intéztünk a fölterjesztésben a minisztériumhoz, nem lehetne-e ebből az alapból az ipari munkásházakat fölépíteni? Válasz még nem jött. Azt is kiszámítottuk, hogy ha az állam nem veszi a kezébe a dolgot, mibe kerülne a munkásházak évenként a városnak? Harminc-negyvenezer koronájába okvetlenül, de valószínűleg többbe, mert az ipari munkásokon a házbéreket behajtani nehezen lehetne. Ők sokkal kevesebbet keresnek, mint a gazdasági munkások s a keresetük esetleg más igények előtérbe lépése miatt nem fedezné a fizetendő bérösszegeket. A város tehát sokat fizetne rá évenként ezekre a munkásházakra. Igaz, hogy a kérdés fontos szociális kérdés és épen ezért könnyebb mellette hangulatot teremteni, mint megoldani.

*

Somogyi Szilveszter dr főkapitány ugyanabban a kérdésbe a következő érdekes fölvilágosítást adta a *Délmagyarország* számára:

— Mintegy másfél évvel ezelőtt fölmerült már az a terv, hogy Szegeden munkásházakat kell építeni. Hogy kell, azt a rendőrség kutatta ki, de az a baj, hogy nem mezőgazdasági munkások részére, hanem ipari munkások részére kellene a munkásházak. A törvény pedig csak mezőgazdasági munkásházakat enged meg. Tudomásom szerint körülbelül hatszáz ipari munkás számára fölépitendő munkásházakról tett előterjesztést **Bokor Pál** helyettes polgármester s a város folyamodott a kereskedelmi, a belügy- és a pénzügyminisztériumhoz, hogy folyósítsa a munkásházak céljaira egy millió kamatmentes kölcsönt. A fölterjesztés most is a minisztériumban van még s a válasz, úgy tudom, eddig még nem jött meg.

— A rendőrség annak idején megvizsgálta azokat a házakat, amelyekben a munkások laktak. Hatszáz munkás lakását találta egészségtelen, lakhatatlan odunak. A lakásra szoruló munkások száma azóta részben szaporodott, részben fogyott. Különösen a Vitéz- és Szentháromság-utcákban talált a rendőrség átvízesezett alsólakásokat, amelyek azóta váltak egészségtelenné, amióta ezeket az utcákat megtöltötték. Azóta sok ilyen nedves és egészségtelen házakat bontottak le és sok volt közöttük olyan, amely nem felelt meg a közbiztonság követelményeinek sem.

— A rendőrség nagyon meg volt akadva akkor, amikor a kilakoltatott családokat kellett elhelyezni. A hajléktalanok menhelye állandóan túl van zsúfolva. A szülők ilyen esetekben nem akarnak beleegyezni abba, hogy a gyermekeiket a gyermekmenhelyen helyezhessük el. Nagy lakásinség volt akkor Szegeden, hat családnak mégis sikerült a rendőrségnek hajlékot teremteni. De a többiek. Azokkal volt aztán sok baj. Amennyit lehetett, rendőrlaktanyákon helyeztünk el, a többiek megtöltötték a városháza szuterénjét, akik pedig innen is kiszorultak, azoknak cellát kellett nyitni. A mostanában ki-telepített lakókat is ott helyeztük el május elsejéig, ahol lehetett. Egy szegény és soktagu családnak például a Tisza-parton levő koleramegfigyelő állomás egyik szobájában telelt ideiglenes hajlékot a rendőrség. Az

idén kevesebb dolga akadt a rendőrségnek a kilakoltatott lakókkal, mert az elhelyezésük könnyű szerrel történt. Nagyonbízuk rokonoknál, szomszédoknál kapott ideiglenes hajlékot. Hogy május elsején mi lesz, azt nem tudhatom még, mert nem tudom hány munkáscsalád talál addig lakást. Annyi bizonyos, hogy a munkásházak kérdése közérdekű dolog és kívánatos, hogy mielőbb megoldást nyerjen.

E két nyilatkozatból is tiszta képet hozhatunk ki a munkásházak bonyodalmas ügyéből. Bizonyos, hogy azon a száz aláíron kívül, akik tegnap kérvényükkel a polgármester elé járultak, még sokkal többben vannak Szegeden, akik hiába kopogtatnak néhány háztulajdonosnál. Hisz Szegeden nem száz olyan munkásember él, akinek soktagu családja van és egészségtelen oduban huzódik meg, hanem annyi, hogy föl sem lehet kutatni őket, mert még attól is félnek, hogy életjelt adjanak magukról. A lakásuk miatt panaszkodni a világért sem mernek, nehogy kilakoltassák őket. Inkább senyvednek, őrölnék és betegeskednek. Pedig egy hatszáz lakásra berendezett munkásház sokat segítene ezen a szociális bajon. A város legfőbb kötelessége ezután, hogy megsürgesse azt a fölterjesztést, amelyet a munkásházak érdekében a minisztériumhoz intézett.

A szegedi munkapárt ünnepe.

— Március idusának emlékezete. —

(Saját tudósítónktól.) Múltó módon ünnepelte kedden este a szegedi nemzeti munkapárt a március tizenötödiki évfordulót. Az ünnepséget fényes bankett keretében tartották a Tisza-szálló dísztermében s részt vett azon a szegedi nemzeti munkapártnak több száz tagja, a vezetőség csaknem teljes számmal. Az ünnepies bankett első szónoka **Rósa Izsó** dr. királyi tanácsos, pártelnök volt, aki rövid bevezető beszédében bejelentette, hogy három hivatalos szónoka lesz az ünnepies bankettnek. A hosszas éljenzéssel fogadott üdvözlő elnöki beszéd után **Rósa Izsó** dr. poharát a munkapárt tagjaira ültette. Az elnöki üdvözlés után az első szónok **Balassa Ármin** dr volt, akinek tetszéssel fogadott beszéde után **Perjéssy László** iparkamarai titkár emelkedett szólásra. **Perjéssy** gazdag tartalmu és komoly politikai igazságokkal ékes beszédével nagy hatást tett a munkapárt egybegyűlt tagjaira, akik melegen ünnepelték az illusztris szónokot. Utána a harmadik hivatalos szónok: **Pálffy Dániel** beszélt s egyszerű, találó szavakkal hangoztatta, hogy a nagy frázisok kora lejárt. Poharát a párt egyik legoszloposabb vezérére, **Lázár György** dr-ra, Szeged város polgármesterére ültette, akit a pártnak minden tagja őszinte örömmel és lelkesedéssel ünnepelt. A bankettnek még egy váratlan, de általános figyelemmel és tetszéssel hallgatott szónoka volt, **Schwarz Rudolf**, aki a párt nagyérdemű vezető embere: **Rósa Izsó** dr-ra és a párt egy másik kimagasló tagjára: **Jászai Géza** apátplébánosra mondott pohárköszöntőt.

A párttagok ezután a legfeszítelenebb hangulatban még sokáig voltak együtt s mindenképen előkelően, impozáns módon zártak le a szegedi munkapártnak a bankett-ünnepsége, amelylyel március idusa hatvanharmadik évfordulóját tartotta.

A nagyjelentőségű márciusi összejövetelről tudósításunk ez:

(**Rósa Izsó** dr elnöki beszéde.)

A Tisza-szálló nagytermében több száz személyre terített fehér asztalok várták a párttagokat, akik néhány perccel nyolc óra után csaknem teljes számban jelentek meg. Az egyik páholyban **Erdélyi Kálmán** teljes cigányzenekara muzsikált, Vacsora után **Rósa Izsó** dr,

pártelnök emelkedett szólásra és a következő rövid beszédet mondotta:

— Mélyen tisztelt uraim! Összegyűltünk itt, hogy tanúságot tegyünk politikai együvé tartozáságunkról és a nemzeti munkapárt tagjainak egymáshoz való ragaszkodásáról. Március szent idusán ez a mi ünnepélyes vallomásunk. Épen ezt az ünnepet választottuk mi összejövetelünk idejéül, hogy kivegyük részünket egy hazafias kötelesség teljesítéséből és hogy ne engedjük pártunkat nyom nélkül elhaladni Magyarország fölszabadításának és ujászületésének évfordulóján. Melegen köszönöm önöknek, mélyen tisztelt Uraim, hogy meghívásunknak eleget tenni szíveskedtek, üdvözljük önöket ezen alkalommal is, hogy megjelenésükkel pártunk ünnepies hangulatát emelték. És amidőn ez alkalommal egyszersmind tájékoztatom Önöket aziránt is, hogy három hivatalos szónok fölszólalása lett bejelentve és kérem, hogy pártunk ezen ünnepélyes összejövetelének szónokait meghallgatni szíveskedjenek, emelem poharamat párttagjaink és kedves hozzánk tartozóink egészségére!

A párt **Rósa Izsó** dr-t melegen megéljenezte, azután **Balassa Ármin** dr mondott beszédet, amelyből közöljük ezt a részletet:

(**Balassa Ármin** beszéde.)

Végzetes politikai tévedések, végzetes következményeket is szülnék.

Kossuth Lajosnak az 1867. évi kiegyezési alkotmány ellen annak törvénybe iktatása előtt folytatott küzdelmét maga a kormányzó lezárta 1869-ben s erre a küzdelemre rátette a zárókövet **Deák Ferenc** az ismeretes hevesi eset alkalmából a kormányhoz intézett interpelláció körül kifejlődött vita alkalmából mondott nagy beszédében.

Kossuth Lajos minden magyar állampolgárra nézve kötelezőnek jelentette ki a törvényt, **Deák** Ferenc pedig azt mondotta, hogy a nemzet alkotmányos életműködése lehetetlenné válik, ha a törvény ellen való állandó izgatással magunk akarjuk magunk alól kirugni a talajt, amely nélkül lábunkat sem tudjuk megvetni, hogy a nemzeti munkát végezhessük.

A **Kossuth** Lajos és **Deák** Ferenc között folyt nagy alkotmányjogi vitából s illetőleg **Kossuth** történeti hivatásából megmaradt az, amit **Bötvös** Károly akként formulázott, hogy a kormányzó életcélú tűzött a nemzet elé, a nemzet történeti függelenségének szentséges eszméjében; **Deák** Ferenc történeti hivatásából pedig megmaradt az, ami maga a gyakorlati életet jelenti s akként formulázható, hogy ő a módokat és eszközöket jelölte meg, amelyekkel a **Kossuth** által kitűzött nemzeti életcél felé haladni lehet.

Fájdalom, az egymással ellentétben egyáltalán nem álló két nagy vezér örökös szembeállítására szülte politikai viszonyainknak azokat az elfajulásait, amelyek a nemzet történeti életcélját a személyi és kicsinyes konjunkturalis ellenzéki politika napi-programjaként csillagoltatván a hiszékeny nép előtt, eredmény helyett egyik csalódásból a másikba sodorták a nemzetet s már-már odáig jutottunk, hogy alkotmányunkat kellett a végső veszedelemtől féltetni.

Hála a gondviselésnek a nemzet életösztöne kellő pillanatban fölsimerte a veszélyt s hatalmas önmegismeréssel adta értésükre a tévelygő politikusoknak, hogy az ő rossz és eltévesztett politikájuknak bukása nem egyértelmű a nemzet bukásával, nem igaz, hogy a nemzetnek nincs alkotmánya, hanem igenis igaz az, hogy a fölfonálló alkotmány tiszteletben tartása nélkül sem az országot kormányozni, sem hatékony és eredményes ellenzéki politikát gyakorolni nem lehet.

Ennek az igazságnak fölsimérése vezet arra, hogy korszakunkat a politikai tanulságok korszakának lehetne nevezni s a régi pártok végleges megszüntetését lehet konstatálni.

A köztudatban még élnek azonban a régi pártok halvány körvonalai s épen ezért az emberek gondolatvilága nehezen tud megbarátkozni azzal az áthajtással, amely a modern politikai eszmeáramlatok légkörébe vezet bennünket.

Szándékosan használtam e szót *modern*, mert ezzel a szóval történik a legtöbb visszaélés minden haladási törekvés ellen.

Hiszen az egész világtörténelem nem egyéb, mint a régiből való átmenet az újba s ha igaz is az, hogy az újítók tulzásaival szemben szűk,